

*Katolický
mesačník*

11

1989

Úmysly Apoštolátu modlitby:

November:

ZA MLADÉ ŠTÁTY, PREDOVŠETKÝM V AFRIKE, ABY S POMOCOU ROZVINUTEJŠÍCH
KRAJÍN DOSIAHLI PRAVÝ POKROK A NAPLNO VYUŽILI SVOJE PRÍRODNÉ BOHATSTVO

Srdce Ježišovo, prijmi do svojej slávy všetkých zosnulých kňazov,
rehoľníkov a rehoľníčky!

Z O B S A H U :

	str.
<u>Z domova:</u> Inaugurácia metropolitu v Trnave	3
Rozhovor s o.biskupom J.Ch.Korcom	4
Interview s kardinálom J.Tomkom, biskupom F.Tondrom	6
Nekrológy: ThDr.J.Mastiliak, doc.K.Rečičár, L.Pindiaková	7
Prečo sú slovenské KN horšie než české?	8
Informácie o púti do Ríma na kanonizáciu bl.Anežky	9
Nádej v Hradci Králové	10
Rozhovor s knazom Václavom Malým	12
<u>Zo sveta:</u> ZSSR - dva názory na uniatskú cirkev	15
" - prehodnotiť vzťah k náboženstvu	18
Vatikán, Poľsko, NDR, Rumunsko	19
<u>Na štúdium:</u> Rozhovor s teológom dr.W.Kasperom	20
Litánie za väzňov na Mírove z roku 1958	22

NEMYSLI SI, ŽE

- vystačíš s vedomosťami, ktoré práve máš;
- si už nemusíš zvyšovať vedomosti a že už vieš všetko;
- zavinená nevedomosť nie je škodlivá;
- nie je súvislosť medzi životom na tomto svete a na druhom;
- sa čert nezjavuje preoblečený za anjela;
- sa nemusíš mať na pozore pred ľuďmi /Mt 10,17/;
- môžeš bez nebezpečenstva hádzať perly pred svine /Mt 7,6/;
- môžeš bez zlých následkov ignorovať jestvovanie večného, nekonečného a všemohúceho Boha;
- Kristova Cirkev nepotrebuje pápeža;
- nemusíš plávať proti prúdu;
- človek nie je nikomu zodpovedný za to, čo si myslel, čo chcel, čo povedal a čo urobil;
- vraždenie nenarodených detí v lone matky ostane nepotrebané;
- koniec sveta je ďaleko;
- pominuteľné príjemnosti môžu priniesť nepominuteľné šťastie.

F.M.

/Posol Božského Srdca Ježišovho č.7-1989/

"Boh nikdy nerobí to isté dva razy", povedal rabbi. "To, čo raz stvoril, sa vracia naspäť, ale vždy v novej podobe. Tak je to aj s diakoniou. Okolnosti starej cirkvi sa nikdy nevrátia. Tiež sa nikdy nevráti situácia karolínskej éry. Tiež nie povojnová situácia. Teraz tvorí Boh nanovo. Potrebuje súčiastky z minulosti ako pomocné prostriedky. Sú ešte živé vďaka tomu, že im Boh dôveruje.

My svoje príležitosti a možnosti nechávame zapadnúť. Sme ako smädní, ktorí bežia v daždi a pokúšajú sa nachytať vodu do misky. Božie obdarovanie je obmedzené len preto, že máme veľmi nepatrnú možnosť zachytiť to, čo nám Boh dáva. Šlachetnosť darcu je vždy obmedzená tým, do akej miery je obdarovaný schopný dar prijať."

/Martin Buber cituje rabína Nachmanna/

INAUGURÁCIA METROPOLITU V TRNAVE

Pri jednej návšteve ad limina už pred niekoľkými rokmi prirovnal otec biskup Gábris slovenskú cirkev malému semiačku, ktoré síce pomaly, ale iste zapúšťa korenenky a i keď zatiaľ nebadane, ale predsa sa tlačí na svetlo Božie. Toto semiačko v nedeľu 10. septembra 1989 rozkvitlo v prvý kvet. Ešte to nie je kytica, to nie, je to len malý a zatiaľ i slabý kvietok, ale nesúci v sebe predpoklady plného rozvitia. Takto možno prirovnať nedeľné menovanie sídelného arcibiskupa v Trnave - hlavy Slovenskej cirkevnej provincie, ktorou sa stal otec arcibiskup Ján Sokol.

Slávnosť sa uskutočnila v metropolitnom chráme sv. Jána Krstiteľa v Trnave o 16.00 hod. Veriaci už pred začiatkom slávnosti zaplnili chrám i okolité priestranstvo. Krátko pred začiatkom slávnosti prebiehali modlitby a prosby za dobrého pastiera, ako i duchovné úvahy, v ktorých bolo poukázané na existenciu veľkých osobností v živote cirkvi na Slovensku. Takými to nesporne boli napr. otcovia biskupi Kmeťko a Vojtašák, v súčasnosti ich máme v osobách kardinála Tomku a biskupa Korca, a zároveň bola vyjadrená viera, že takými to sa stanú i otcovia - arcibiskup Sokol a 9.9.1989 vysvätený biskup Tondra. Predmetné modlitby a úvahy boli striedané duchovným spevom až do zahájenia slávnosti, kedy veriaci nadšeným potleskom privítali všetkých jej účastníkov, pričom pri zahájení boli oficiálne privítaní kardinál Tomko, prefekt kongregácie pre evanjelizáciu národov, kardinál Hans Hermann Groer z Viedne, arcibiskup Francesco Colasuonno - pápežský legát, o. biskupi Liška, Otčenášek, Feranec, Tondra, Vanák, Korec a ďalší, ďalej zástupcovia štátnej správy minister kultúry pán Koyš, riaditeľ Sekretariátu pre veci cirkevne pán Máčovský a ďalší.

Priebeh slávnosti opísali vcelku výstižne Katolícke noviny č.39.

Rámec celej slávnosti bol ozaj dôstojný, počnúc organizáciou dopravy, parkovania i uzavretia priestranstva okolo metropolitného chrámu, ktoré zabezpečovali príslušníci ZNB vo všetkej slávnosti, až po rozmiestnenie reproduktorov a televízorov, ktoré mali sprostredkovať dianie v katedrále tým, čo boli vonku. Žiaľ len mali, lebo niektoré reproduktory aj televízory prestali zrazu fungovať. - Prítomných asi 35 tisíc veriacich bolo nadšených i vonkajšou výzdobou, kde na priečelí chrámu bola spustená vatikánska zástava a po jej stranách československá a po 20. rokoch i slovenská vlajka.

K nesporným pozitívam patrila oficiálna prítomnosť biskupa Korca, ktorý na záver slávnosti v hlbokej symbolike si vymenil znak pokoja so slov. metropolitom. Podľa informácií zúčastnených na agapé zapôsobilo na prítomných i stretnutie biskupa Korca s kardinálom Groerom, ktorý sa pri zvitani hlboko sklonil a pobozkal ruku tomuto biskupovi - robotníkovi na znak úcty a vďaky. Dúfajme, že je to počiatok rehabilitácie tohoto vzácneho človeka.

Podľa vyjadrenia niektorých veriacich však i táto slávnosť bola vyjadrením symboliky Cirkvi, a to Cirkvi radujúcej a trpiacej zároveň. Paradoxom pritom ostáva, že tak ako pri biskupskej vyveviacke otca Sokola sa Cirkev radovala s ním a z neho, zároveň trpela s väzneným katolíckym aktivistom Ivanom Polanským tak i teraz, pri radostnom arcibiskupskom menovaní zároveň trpí s piatimi slovenskými aktivistami, z ktorých vo vyšetrovacej väzbe je JUDr. Janko Čarnogurský, výrazná postava slovenského laického hnutia.

Slovenská cirkevná provincia má teda od 10. septembra 1989 svojho arcibiskupa, ktorého si Boh vyvolil za nástupcu apoštolov a za pastiera svojho ľudu. Prosíme Pána, aby mu udelil ducha rady a sily, ducha vedomosti a nábožnosti, aby svedomito spravoval jemu zverený ľud a tým budoval Cirkev ako znamenie spásy pre celý svet.

Z ROZHOVORU S O.BISKUPOM J.CH.KORCOM

Po menovaní a inaugurácii trnavského arcibiskupa-metropolitu Mons. J.Sokola sme sa rozprávali s otcom Korcom a položili sme mu niekoľko otázok, ktoré majú význam nielen pre nás, ale pre celé Slovensko, ba aj mimo Slovenska. Niektoré z nich spolu s odpoveďami uvádzame:

OTÁZKA: 26.júla 1989 vymenoval Sv.Otec dovtedajšieho apoštolského administrátora trnavskej arcidiecézy Mons.J.Sokola za sídelného arcibiskupa-metropolitu. Aký je Váš pohľad na toto menovanie?

ODPOVEĎ: Kardinál J.Tomko to už povedal - bola to udalosť tisícročia. Slovensko malo už pred tisícsto rokmi diecézu, zriadenú roku 880 v Nitre. Bola to prvá diecéza v stredovýchodnej Európe, ako to vyjadril aj Ján Pavol II. v liste do Nitry pri jubileu roku 1980. Po zániku Veľkej Moravy bola po roku 1000 zriadená v novom uhorskom štáte cirkevná provincia na čele s arcibiskupom metropolitom a prímasom Uhorska so sídlom v Ostrihome. Do jeho arcidiecézy patrilo i Slovensko, okrem obnovenej nitrianskej diecézy po roku 1200. Po obsadení veľkej časti Uhorska Turkami preniesli ostrihomskí arcibiskupi svoje sídlo do Trnavy. Niektorí z nich boli neskôr i Slováci, ako arcibiskup-kardinál Rudnay a iní, ale Slovensko patrilo stále do cirkevnej provincie Uhorska. Roku 1776 boli z veľkej ostrihomskej arcidiecézy odčlenené diecézy v B.Bystrici, v Rožnave a na Spiši. Táto situácia trvala potom takmer 150 rokov. Po roku 1918 bola zriadená Apoštolská administratúra trnavská v zhode s novými hranicami vzniklej ČSR. Až 30.decembra 1977 ustanovil pápež Pavol VI. samostatnú slovenskú cirkevnú provinciu, pričom povýšil trnavskú apoštolskú administratúru na arcibiskupstvo. No dr.J.Gábriš bol až do svojej smrti iba jej apoštolským administrátorom. A tým sa stal 16.mája 1988 aj nový trnavský biskup Mons.Ján Sokol. Až 26.júla 1989 bol menovaný Sv.Stolicou za sídelného arcibiskupa-metropolitu slovenskej cirkevnej provincie. Tým sa vývoj cirkevno-právnych pomerov na Slovensku po tisícsto rokoch završil. Slovensko na toto završenie čakalo dlho, ale sa ho dočkalo. Ide teda o udalosť tisícročia.

OTÁZKA: Je všeobecne známe, že vy ste boli vysvätený za biskupa roku 1951, keď všetci biskupi na Slovensku boli buď vo väzení, alebo internovaní, či konfinovaní. Odvtedy ste plnili závažné poslanie v cirkvi na Slovensku v rozličných oblastiach jej života, a kňazi, rehoľníci i laici Vás prijímali ako predstaviteľa jednoty u nás. Vaše postoje a slová mali po roky veľký význam. Ako hľadáte Vy osobne teraz v 39.roku svojho pôsobenia na menovanie arcibiskupa-metropolitu?

ODPOVEĎ: Jednoducho: prijímam toto menovanie skrz-naskrz ako rozhodnutie Sv.Otca, a to nielen z poslušnosti, ale oveľa hlbšie s vierou v rozhodnutie Nástupcu sv.Petra, ktoré má evanjeliový základ, historicky siaha ku Kristovi a je výrazom života Cirkvi v jeho Duchu. Ako syn slovenského národa prijímam toto menovanie ako tisícročnú udalosť s veľkým zadostučinením a s opravdivou radosťou.

OTÁZKA: A z hľadiska Vášho doterajšieho pôsobenia?

ODPOVEĎ: Povedal som to už viacerým a povedal som to i otcovi arcibiskupovi. Ak si niekto myslel, že na Slovensku vzniknú nejaké nedorozumenia alebo napätia, nedocenoval náš základný postoj viery. Kým nebolo úradného predstaviteľa jednoty na Slovensku, robili sme všetko, aby sa táto jednota udržala a rozvíjala - medzi kňazmi, rehoľníkmi i laikmi, v živote viery i v apostoláte, medzi tými, ktorí pracovali v pastorácii i mimo nej. A robili sme to v duchu hlbokej a opravdivej jednoty s celou Cirkvou a v hlbokom duchovnom spojení s Nástupcami sv.Petra od roku 1951, naposledy s terajším Sv.Otcom Jánom Pavlom II. Po menovaní arcibiskupa-metropolitu máme už úradne

ustanoveného predstaviteľa tejto jednoty pre Slovensko i v spojení s Rímom. Preto som povedal mnohým i otcovi arcibiskupovi v Trnave, že nijaké nedorozumenia na Slovensku nebudú: 26. júla 1989 sa pre mňa po dlhých rokoch skončila jedna z podstatných častí mojej misie na Slovensku. Princíp jednoty môže byť len jeden. Od 26. júla 1989 je ním trnavský arcibiskup Mons. Ján Sokol. Všetci ho takto prijímame. Ja sám som mal možnosť zreteľne to vyjadriť pri jeho slávnostnej inaugurácii na konci bohoslužby v trnavskej katedrále.

OTÁZKA: Vaša prítomnosť na tejto inaugurácii zaujala pozornosť kňazov, rehoľníkov i laikov po celom Slovensku i mimo neho, ba zaujala aj neveriacich. Mohli by ste nám povedať, ako pozeráte na túto udalosť Vy osobne?

ODPOVEĎ: Iste viete, že na biskupskej konsekrácii otca Sokola roku 1988 som sa nezúčastnil. Obával som sa, že by moja prítomnosť odviedla pozornosť iným smerom a by bola považovaná niektorými kruhmi za narušenie. Podobné obavy som mal aj pred inauguráciou tohto roku. Svoje obavy som aj vyjadril. Vynárali sa z dvoch strán: Neísť na inauguráciu znamenalo riskovať výklad, že ustanovenie azda ignorujem. Ísť na slávnosť znamenalo riskovať, že ju azda trochu naruším. Rozhodnutie mi uľahčila vážna okolnosť: Bol som presvedčivo pozvaný a pozvanie som prijal. Ukázalo sa, že sa tak stalo pre dobro cirkvi na Slovensku a pre nás všetkých. Splnila sa síce moja predtucha, že slávnosť môžem svojou prítomnosťou do istej miery narušiť, čo sa stalo privítaním búrlivým potleskom. Ale toto malé narušenie bolo Božím riadením mnohonásobne vyvážené celkovým účinkom pozvania a jeho prijatia. Na konci sv. omše som pri oltári katedrály mal možnosť "osculo pacis - bozkom pokoja" a amplexom otcovi arcibiskupovi dať verejne najavo, že ho naskrz prijímame, že tu neboli ani nebudú dve cirkvi, tajná a netajná, že je tu len jedna cirkev, odteraz z ustanovenia Sv. Otca a z Božej vôle pod jeho vedením. Tí, ktorí roky a roky hovorili o tajnej a úradnej cirkvi u nás, mohli v katedrále chytať dych. Týmto objatím pri oltári boli z koreňa vyvrátené všetky výmysly ľudí mimo cirkvi. A boli ním rozptýlené aj všetky prípadné neistoty u kňazov a laikov, ako to ďalej bude, či nevzniknú nejaké rivality. Nevznikli a nevzniknú. Ja som "in osculo pacis" ponúkol všetko aj s tým búrlivým potleskom otcovi arcibiskupovi, verejne som ukázal všetkým, že ho bez výhrad prijímame ako hlavu cirkvnej provincie na Slovensku a že mu chceme pomáhať. Po tomto prejave oddanosti som ustúpil. Otec arcibiskup vychádzal v sprievode kardinálov a biskup medzi tisíce veriacich z katedrály...

OTÁZKA: Otec biskup, vieme, že ste boli pozvaný aj na tzv. agapé po bohoslužbách v katedrále. Mohli by ste nám aj o tom niečo povedať?

ODPOVEĎ: Pozvaný som bol a veľmi som váhal, či mám ešte aj tam ísť. Na veľké prehováranie som išiel. Rozprával som sa tam veľmi srdečne s otcami biskupmi z Moravy i Čiech, pozdravil som otca biskupa Lászla z Eisenstadtu a prišiel ku mne na srdečný rozhovor i viedenský arcibiskup kardinál Groer, neobyčajne vlúdny. Bolo to stretnutie vskutku v láske, ako naznačuje výraz "agapé".

OTÁZKA: Ešte niečo významné sa tam vraj prihodilo...

ODPOVEĎ: To nech vám povedia iní. /pozn.red.: viď predchádzajúcu stat/
Ďakujeme Vám vrelo, otec biskup, za možnosť rozhovoru!

Dodatok red.: Patrónom trnavskej arcidiecézy je sv. Ján Krstiteľ. Jeho veľkosť okrem iného spočíva aj v pokore, s akou po objavení sa Ježiša povedal, ale najmä uskutočňoval slová: "On musí rásť, a ja sa musím zmenšovať" /Jn 3,30/. Zdá sa nám, že podobnú veľkosť prejavil slovami a postojmi aj otec biskup Ján /Chryzostom/ Korec.

MISIJNÉ POSLANIE

Prefekt Kongregácie pre evanjelizáciu národov Jozef kardinál Tomko poskytol českým Katolíckym novinám rozhovor:

K: Vaša Eminencia, pán kardinál, príjmite od redakčného kolektívu a od našich čitateľov úprimné pozdravy. Svätý Otec Ján Pavol II. vám zveril vedenie Kongregácie pre evanjelizáciu národov. Môžete našim veriacim čitateľom priblížiť poslanie tejto inštitúcie Apoštolského stolca?

T: Srdečne vám ďakujem za pozdravy. Takisto aj ja vás všetkých úprimne pozdravujem. Mám radosť z toho, že môžem byť na Slovensku v týchto pamätných dňoch Spišského Podhradia a Trnavy. Čo sa týka Kongregácie pre evanjelizáciu národov, už samotný názov pripomína, že ide o centrálny úrad katolíckej cirkvi, ktorý koordinuje celú misijnú činnosť katolíckej cirkvi vo svete aj jednotlivé misie. Inými slovami, ide o rozširovanie evanjelia. Odtiaľ slovo evanjelizácia. Účelom tohto zvereneného úradu je plniť príkaz Krista Pána, ktorý dal celej cirkvi na konci pozemského života, tesne pred nanebovstúpením. Vtedajšej malej cirkvi zhromaždenej na hore povedal: "Idete do celého sveta a učte všetky národy!". My sa snažíme to naplňovať.

Taktiež cestujeme do misií. Sú tu predovšetkým ďalšie sily, ktoré toto plnia. Dnešný spôsob misijnej činnosti na celom svete je rôznorodý. Tak ako sú rôznorodé situácie. Je dôležité, že po koncile to nie je úloha len tých jednotlivých misionárov, ktorí zasväcujú celý svoj život misijnej činnosti, ale i ďalšie iné formy. Napríklad sú mnohí diecézni kňazi, ktorí idú na päť, šesť i sedem rokov na úväzok do misijných staníc, a potom sa vrátia domov. Alebo sú diecézy, ktoré vytvárajú kontakty, družbu s diecézami a poskytujú na niekoľko rokov presonál. Iné diecézy si berú na starosť misijné stanice a tam pošlú celú skupinu, poprípade jedného kňaza a dve rehoľné sestry, taktiež jedného alebo dvoch laikov ako expertov alebo technikov. Podľa okolností otvoria celú misijnú stanicu, ktorú diecéza zaisťuje.

U nás, myslím v Československu, sú tieto možnosti doposiaľ málo využívané. I keď je to problém celej cirkvi, lebo celá cirkev je už od svojej prirodzenosti celá misionárska, ako vyhlásil Druhý vatikánsky koncil. Nikto nie je vyňatý, tak ako nie sú vyňaté ani tie mladé cirkvi, ktoré sa teraz zrodili a majú málo kňazov, pokiaľ ich vôbec majú, ale i tie sa snažia, aby boli ihneď misionárske s ohľadom na iné kmene, iné národy a iné kontinenty.

Ja si myslím, že i cirkev v Československu musí dôsledne pamätať na misijné poslanie.

K: Vaša Eminencia, úprimná vďaka za odpoveď venovanú našej čitateľskej rodine.

Rozprával sa Frant. Krejsa

DIELO DUCHA SVÄTEHO

Na otázky redakcie českých Katolíckych novín odpovedá biskup spišskej diecézy ThDr. František Tondra.

Aké boli vaše prvé dojmy po menovaní za biskupa, Otec biskup?

Bol som prekvapený, pretože som si nikdy nemyslel, že budem biskupom. Byť kňazom, to bola moja túžba od malička, ale po biskupstve som nikdy netúžil. Chcel som byť len kňazom a venovať sa viac vede, a preto som tiež zložil doktorát. Taktiež som prednášal na teologickej fakulte morálnu teológiu, mal som v tom záľubu. A keď potom to menovanie prišlo a mal som odpovedať Jeho Excelencii pánu arcibiskupovi Colasuonovi na otázku, či svoje menovanie prijímam, odpovedal som s Piom X.: "Accepto in cruce" (prijímam menovanie ako kríž). Pretože byť dnes biskupom je skutočne ťažká úloha.

Ktorú úlohu považujete vo svojom novom poslaní za najdôležitejšiu?

Čítal som, že najväčšími hriechmi dnešnej doby sú praktický materia-

lizmus a anarchizmus. To sa prejavuje do určitej miery aj v cirkvi. Preto má byť biskup skutočne pastierom, ktorý vedie zverený mu ľud i kňazov k tomu, aby poslúchali cirkev. Mojm heslom je "Obedientia opus Spiritus Sancti" = Poslušnosť je dielom Ducha Svätého. Poslušnosť sa nedá nadiktovať, ani vymáhať, ale musí byť daná zhora, je to dielo Ducha Svätého. Len tam, kde je poslušnosť predstaveným a predovšetkým k hlave cirkvi, môže cirkev rozkvitať, len tam môžu veriaci dosiahnuť duchovného pokroku a spásy. Táto poslušnosť sa má prejavovať všade, v celej cirkvi i v menších spoločenstvách, farnostiach a hlavne v rodinách. Gertruda Fort napísala, že rodina je poslednou šancou spoločnosti. Keď bude rodina na mieste a v poriadku, bude to na prospech občianskej spoločnosti i cirkvi. Preto by som považoval za dôležitý program svojho úradu pastiersku službu kresťanským rodinám.

Čo odkážete našim čitateľom?

Je potrebné si spomenúť na udalosť zo sv. Písma, kedy sa Jozef Egyptský predstavil svojím bratom: "Ja som váš brat Jozef", to znamená: nebojte sa, ale majte ku mne dôveru. Preto prosím, aby aj veriaci ľud videl v biskupovi svojho brata, svojho otca, ku ktorému má mať dôveru; nebáť sa. Biskup je v dnešnej dobe skutočne v službe, nie je pánom, ale pastierom, otcom, služobníkom veriacich k ich spásu.

Ďakujem za rozhovor.

Rozprával sa J.Kornalík

ZOMREL VYNIKAJÚCI SLOVENSKÝ REDEMPTORISTA JÁN MASTILIAK

Dňa 18.sept.1989 odovzdal svoju šľachetnú dušu Najsvätejšiemu Vykupiteľovi jeho verný služobník o.ThDr.Ján Mastiliak, CSsR po 55 rokoch kňazstva a 60 rokoch rehoľného života.

Narodil sa 5.11.1911 v Nižnom Hrabovci. Na kňaza bol vysvätený 12.8.1934 v Užhorode. Pôsobil ako profesor teológie v Ríme a na bohosloveckom učilišti redemptoristov v Oborišti. Počas vojny pôsobil v Bratislave, kde redemptoristi spravovali kostolík sv. Cyrila a Metoda na Puškinovej ulici a ich kláštorom bol dnešný žiacky domov vedľa kostolíka. Roku 1950 bol o.Mastiliak odsúdený na doživotie, z väzenia bol prepustený po 15 rokoch s podlomeným zdravím. Od roku 1965 ako kňaz-dôchodca stal sa duchovným vodcom mnohých kňazov, rehoľných sestier a veriacich. Prekladal duchovnú literatúru /spolu 103 titulov!/ z mnohých jazykov, používal pseudonym Ivan Marionov. 12 rokov viedol gréckokatolíckych redemptoristov ako viceprovinciál.

Zádušnú sv.omšu a pohrebné obrady za jeho dušu obetoval ordinár gr.kat.cirkvi Mons.Ján Hirka v gr.kat.katedrále v Prešove 22.sept. 1989. Koncelebrovali svätiaci biskup pražský ThDr.Ant.Liška, CSsR, množstvo gréckokatolíckych kňazov a asi 10 kňazov r.kat. Telo zosnulého uložili do hrobky redemptoristov v Michalovciach.

Večná mu pamiatka!

UMRELI AJ HORLIVÍ KATOLÍCKI LAICI:

- Lujza PINDIAKOVÁ, ktorá pre svoju vieru nesmela v 50.rokoch dokončiť štúdium medicíny, uspokojila sa s prácou a postavením zdravotnej sestry, a venovala sa horlivo vo Zvolene a okolí práci v laickom apoštolskom hnutí. Zomrela 18.9.1989 v nemocnici v Krupine, pochovaná bola v rodnej obci Pohronska Polhora 21.9.1989 za účasti množstva priateľov z celého Slovenska.

- Asi mesiac po dovŕšení 80 rokov zomrel doc.RNDr.Karol REČIČÁR, CSc., profesor n.o. deskriptívnej geometrie na Vys.škole technickej v Košiciach. Napriek nepriaznivým podmienkam si nielen zachoval živú a praktickú vieru, ale pripravil aj publikáciu o slziacich obrazoch Madonny a preložil množstvo článkov z cudzojazyčných katolíckych časopisov. Pochovaný bol 26.okt.1989 v Sp.Novej Vsi.

PREČO SÚ SLOVENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY HORŠIE NEŽ ČESKÉ?

Treba uznať - konštatujeme to s potešením - že obsahová úroveň KN sa proti minulosti zlepšila. Tým viac však bijú do očí niektoré ich vážne nedostatky. Že hodnotenie obsiahnuté v nadpise je oprávnené, potvrdzujú príklady:

1/ České KN /č.41, str.5/ uverejnili pekný rozhovor s kardinálom Jozefom Tomkom s nadpisom "Misijné poslanie" /uverejňujeme na str. /; slovenské KN nič podobného. Azda nemá red.rada k slovenskému kardinálovi ani tak srdečný vzťah ako české KN?

2/ České KN /č.39 str.1/ uverejnili pekný rozhovor so spišským biskupom ThDr.Františkom Tondrom s nadpisom "Dielo Ducha Svätého" /uverejňujeme na str. / - slovenské KN nič podobného. Azda nemá red.rada KN k slovenskému biskupovi ani tak srdečný vzťah ako české KN?

/ České KN /č.34/ priniesli nenápadnu správičku o menovaní riaditeľa Českej Katolíckej Charity Jana Máru za prepošta vyšehradskej kapituly. Slovenské KN č.37 z tejto udalosti - ktorá sa Slovenska vôbec netýka - urobili výraznú propagáciu cirkevne zakázanej organizácie Pacem in terris /pozri článok "Člen ZKD PIT cirkevne povýšený" v Kat.mesačníku č.9 str.8/. V propagácii PIT - čo pohoršuje všetkých veriacich katolíkov na Slovensku - pokračuje aj 43.číslo KN, keď medzi "Významnými udalosťami" pripomína udelenie PIT titulu "Posol mieru". Organizáciou spojených národov.

Podobných príkladov, ilustrujúcich hodnotenie v nadpise, by bolo možné uviesť viacej.

Okrem týchto otáznikov, vyplývajúcich z porovnávaní slovenských KN s českými, máme ďalšie vážne výhrady z poslednej doby na adresu redakčnej rady KN, na príklad:

1/ Arcibiskup J.Sokol vyhlásil pre rímskokatolícku cirkev na Slovensku pri príležitosti 370.výročia mučeníckej smrti 3 blahoslavených košických mučeníkov ROK OBNOVY VO VIERE. Zahájenie tohto roku vykonal o.arcibiskup vo výročný deň ich mučeníckej smrti 7.sept.1989 slávnostnou sv.omšou v jezuitskom kostole v Trnave /kde sú uložené ich relikvie/. O príklade viery košických mučeníkov a o náplni roku obnovy vo viere hovoril o.arcibiskup v Pastierskom liste, ktorý bol čítaný v kostoloch v nedeľu 3.sept.1989. V mnohých kostoloch bol vyvesený na nástenke letáčik vydaný k tejto príležitosti.

Kat.noviny však o tomto všetkom mlčia, nepriniesli ani slovo o zahájení roku obnovy vo viere otcom arcibiskupom; pastierske listy KN spravidla uverejňovali v plnom znení, teraz však nebola v nich ani len zmienka o past.liste! Ako si to máme vysvetliť? Urobila to redakčná rada z nevedomosti, z nezáujmu, alebo azda má nejaké výhrady voči tomuto dôležitému aktu hlavy cirkvi na Slovensku? V každom prípade je to smutné!

2/ Ako si mohli KN dovoliť "upraviť" homíliu Jozefa kardinála Tomku pri vysviacke spišského biskupa /uverejnená ako že celá, nie výňatky, v 40. a 41.čísle KN/? Kardinál spomenul veľkého spišského biskupa Jána Vojtaššáka, čo prítomní ocenili dlhotrvajúcim potleskom /a spomenuli ho menovite aj ďalší traja rečníci/; KN to vypúšťajú. To určite nie je v súlade s morálkou katolíckeho novinára!

Pre informáciu uvádzame zloženie redakčnej rady KN:

predseda: ThDr.Š.Záreczky, predseda Tlačovej komisie PIT,
členovia: doc.ThDr.J.Krajčí, predseda bratislavskej organizácie PIT,
dp.M.Medek, predseda Západoslov.organizácie PIT, ThDr.L.Ostrák, tajomník celoslovenského PIT, a dp.Š.Várkózi.

INFORMÁCIA O PRIPRAVOVANEJ PÚTI DO RÍMA

O. biskupa Lišku sprevádzali do Ríma dvaja členovia výboru pre prípravu púte z príležitosti svätorečenia bl. Anežky Českej, a to Dr. Fr. Reichl a ing. P. Rohlena. Redaktor Vatikánskeho rozhlasu sa spýtal Dr. Reichla, prečo chcú českí katolíci prísť do Ríma na svätorečenie.

R.: Aby sme podľa želania a pokynov O. kardinála Tomáška vydávali svedectvo práve v tejto dobe a aby sme si konkrétne každý sám za seba uvedomili svoju zodpovednosť za duchovnú obnovu národa a cirkvi práve v rámci vyhláseného Desiatročia. Stručne možno význam púte pre každého z nás zhrnúť do piatich bodov: 1. Aby sme mohli ešte viac a s radosťou pozdraviť nášho Pána. 2. Aby sme vzdali česť našej novej svätici Anežke. 3. Aby sme sa dokázali verejne pred národom prihlásiť ku Kristovi. 4. Aby sme ukázali univerzálnej cirkvi, akí sú katolíci v ČSSR práve v tejto dobe. 5. Aby sme si uvedomili, že prišla nová doba, doba rozvoja evanjelizácie, že je treba sa angažovať vo veciach Božích a naplno.

O.: Nielen my sme zvedaví, ale iste i poslucháči, o čom ste vlastne rokovali v Ríme?

R.: V prvom rade bol prebraný detailný konkrétny program púte na jednotlivé dni, tzn. 11. - 13. november. Konkrétne na dnešnom rokovaní s pánom postulátorom mons. Saneau sme prejednali jednotlivé body, ktoré budú pri bohoslužbách 12. 11. Ďalej sme preberali ostatné časti nášho programu, tzn. od soboty 11. do pondelka 13. 11. Cieľom našej návštevy tu okrem tohto detailného programu je samozrejme i otázka zabezpečenia všetkých ďalších vecí, tzn. nocľahy, stravovanie, doprava a tiež v náväznosti na to chceme umožniť veriacim, aby sa zoznámili s Rímom z hľadiska kresťanského; začleníme do nášho programu možnosti navštíviť významné rímske baziliky, katakomy, event. ďalšie pamiatky, aby si veriaci z ČSSR, ktorí ešte väčšinou neboli v Ríme, mohli urobiť obraz o tom, ako vyzerá Rím z tejto stránky.

O.: To je vaše rokovanie v Ríme. Ale čo pripravuje výbor v súčasnej dobe ďalej?

R.: Výbor ukončil výber pútnikov, ktorí pocestujú prostredníctvom cestovných kancelárií Čedoku, Rekrey a CKM. Práve v týchto dňoch sú odosielané dopisy a informácie o tom, kto bol vybraný; okrem toho pripravujeme dopisy pre tých, ktorí majú devízový podiel a môžu sa na základe povolenia ministerstva financií zúčastniť tejto púte.

O.: Mohli by ste načrtnúť aspoň predbežný program púte?

R.: Predpokladáme, že púť bude zahájená odchodom z Prahy, event. z ďalších miest vo štvrtok 9. 11. vo večerných alebo nočných hodinách vlakmi alebo autobusmi. Do Ríma predpokladáme príchod v sobotu v dopoludňajších hodinách, na to by mala nadväzovať okružná jazda a prehliadka Ríma. Predpokladáme, že ešte v sobotu odpoľudnia bude možnosť uskutočniť púť Čechov a Slovákov ku hrobu sv. Cyrila v kostole sv. Klementa. V nedeľu dopoludnia bude slávnostná kanonizácia, ktorá potrvá asi do poludnia. Uvažujeme, že popoludní by pútnici prešli historickú časť Ríma s tým, že o 17. hod. by bola slávnostná sv. omša v kostole 12 apoštolov za účastníkov púte. V pondelok 13. 11. nás prijme Sv. Otec na audiencii v aule Pavla VI. a potom odpoľudnia je pre pútnikov voľno, večer pred odchodom slávnostná sv. omša a potom odchod.

Svätorečenie budú vysielat' cez družice TV stanice NSR, Švajčiarska, Rakúska 12. 11. od 9.30 hod. U nás môžu sledovať prenos tí, čo majú parabolickú anténu.

Pražský arcidiecézny obežník č.10/89 obsahuje ešte ďalšie informácie resp. pokyny pre pútnikov:

1/ Prípravný výbor spracováva potrebné dokumenty a pomôcky pre pútnikov.

2/ Pripraviť sa musia aj pútnici: nepôjdu na výlet alebo na turistickú cestu, aby si prezreli Rím a zúčastnili sa iba slávnosti. Idú na púť, a púť je vždy cestou pokánia a obety. V tom duchu nech sú pripravení niesť ťažkosti a nepohodlie, námahu aj náklady púte. Ich obetou na oslavu Božiu a jeho svätých a na vyprosenie hojných milostí nech je najmä tiež vzájomná ohľaduplnosť, skromnosť, disciplinovanosť a poslušnosť voči usporiadateľom počas púte.

3/ Púť na posvätné miesta je obrazom cesty duše k Bohu zmierením a spojením v najsvätejšej Eucharistii. Svätá spoveď a sväté prijímanie sú preto neodmysliteľnými zložkami púti. Pretože nie je možné, aby pútnici prijali sviatosť zmierenia v Ríme, nech pristúpia ku sv. spovedi pred cestou vo svojich kostoloch. V pútnických vlakoch bude tiež príležitosť ku sv. spovedi počas cesty.

4/ Pre tých, čo do Ríma nepôjdu, bude kanonizácia Anežky Přemyslovny oslávená v pražskej katedrále sv. Víta pontifikálnou bohoslužbou najdôst. arcibiskupa Františka kardinála Tomáška v sobotu 25. novembra o 10. hodine.

BISKUP J. CH. KOREC 50 ROKOV JEZUITOM

Otec biskup Ján Chryzostom Korec oslávil 50. výročie vstupu do Tovaryšstva Ježišovho. V interview s redaktorom Vatikánskeho rozhlasu okrem iného povedal: "Ani by som si neželal inak naplnený život, než aký som prežíval. 50 rokov, to je veľa, za tú dobu som mohol pozorovať život celého Tovaryšstva, náplň jeho života, jeho výchovu, jeho zásady, jeho ciele. Tovaryšstvo Ježišovo sa zrodilo z exercícií. Z exercícií sa má zrodiť každý, koho Tovaryšstvo prijalo za svojho syna. Dialo sa to 30-dňovými exercíciami už v noviciáte, druhý raz potom na konci všetkých štúdií po 10 - 15 rokoch. To, s čím som sa stretol v Tovaryšstve, bolo niečo tak plného, tak bohatého a skutočného, že si aspon pre seba neviem predstaviť, že je niečo, čo by ma viac ľudsky a vnútorne napínalo. Z každej stránky život v Tovaryšstve Ježišovom bol pre mňa niečím, čo si neviem zo svojho života odmyslieť. Od starostlivého formovania, čo sa týka určitej poriadkumilovnosti, využívania času - ale z najhlbších pohnútok - že čas je dar od Pána Boha, že čas je tiež talent, za ktorý sme zodpovední pred Pánom. Od tejto zodpovednosti za svoj čas, za svoje formovanie, za svoj rast duchovný, ľudský, kultúrny až po poslanie, ktoré Tovaryšstvo Ježišovo jednotlivcom zverovalo, som našiel v Tovaryšstve niečo tak vykryštalizovaného a bohatého, že môžem povedať: všetko, čo mám, mám vlastne od Tovaryšstva, z jeho ducha..."

NÁDEJ V HRADCI KRÁLOVÉ

V pondelok 28. augusta 1989 zavítal do Hradca Králové arcibiskup Francesco Colasuonno, nuncius sv. Stolice so zvláštnym poslaním z Ríma.

V ten istý večer slúžil v katedrále sv. Ducha sv. omšu česky. Doprevádzal ho Msgr. Jozef Laštovica, ktorý pochádza z Jimramova. Už mnoho rokov pracuje na kongregácii v Ríme, sprevádza pána arcibiskupa a tiež mu výdatne pomáha ako tlmočník. Arcibiskup Colasuonno po evanjeliu ako kázeň predniesol nasledujúcu reč:

Drahí bratia a sestry v Kristu!

Veľmi rád som prijal pozvanie od p. Thdr. Jonáša, aby som s vami mohol slúžiť sv. omšu. Práve dnes si dr. Jonáš pripomína 20. výročie, odkedy riadi túto diecézu. Tak si na neho spomeňte pri tejto sv. omši. Ja a kolega sme prišli z Ríma, aby sme boli prítomní pri vysvätení 3 nových biskupov a pri inštalácii nového arcibiskupa v Trnave. Predvčera sme boli prítomní pri svätení nového apoštolského administrátora s biskupským charakterom v Olomouci. Včera sme boli v Litoměřiciach v kostole sv. Štefana na svätení biskupa litoměřického. Dnes sme s vami pred veľkou, dôležitou úlohou. Dnes ráno sme zahájili rokovanie a porady s klérom, aby sme mohli dať vašej diecéze nového biskupa. Toto rokovanie znamená vypočuť si mienku knazov o prípadných kandidátoch, aby mohol sv. Otec rozhodnúť. Žiadam tiež s láskou o vaše modlitby. Voliť v neľahkej situácii je obtiažne, ale veríme, že s pomocou sv. Ducha dôjdeme k dobrému koncu, aby naše rokovanie prospelo celej diecéze.

Za 15 dní, kedy budeme pokračovať v tejto práci, pôjdeme do spišskej a trnavskej diecézy. Dúfame, že budeme môcť skoro prísť do Hradca Králove na posvätenie nového biskupa. Potom tiež do tzv. eparchie, t.j. do grékokatolíckej diecézy do Prešova. I tam s klérom prerokujeme, ako vybrať kandidáta na patričného biskupa. Máme pred sebou veľa práce, pretože ešte 7 diecéz nemá biskupa. Do 6 diecéz sa musíme znovu vrátiť, aby sme im mohli dať svätiačeho biskupa. Informujeme vás o našom programe, čo sv. Stolica robí, aby sa úplne normalizovala situácia v tejto krajine. Potom, keď budete mať biskupov vo všetkých diecézach v ČSSR, začne ďalšia práca tej normalizácie. Všetci vieme, ako cirkev potrebuje, aby sa dosiahla normalizácia v oblasti slobôd! Bude to v dôsledku i obnovenie duchovného reholného života v štruktúrach tejto situácie. Teda dlhá práca, ale ak nás budete doprevádzať svojimi modlitbami a solidaritou, dúfame, že to budeme môcť priviesť k dobrému cieľu. /Potlesk./

Počul som dnes, že táto diecéza nemá svojho biskupa už 32 rokov. Niektoré diecézy nemajú biskupa dokonca ešte dlhšie obdobie. Teda je zrejmá nutnosť normalizovať túto situáciu. A ja dúfam, že dobrá vôľa, ktorá bola doteraz na oboch stranách, bude pokračovať a nebude nikdy chýbať. A to je to, čo čakajú veriaci nielen v tomto meste a v tejto krajine, ale celá univerzálna svetová cirkev. Myslite na to, s akým záujmom a s akou starosťou sleduje sv. Otec tieto udalosti v cirkvi v ČSSR. Pri všetkých starostiach o svetovú cirkev má cirkev v Československu v jeho srdci úplne zvláštne miesto. A iste včera a predvčera bola jeho modlitba a jeho myšlienky s nami tu v ČSSR. Som si istý, že na jeho starosti a jeho modlitby vy katolíci v Československu odpoviete s vierou ešte hlbšou, precítenou. Videl som to práve v týchto dňoch pri tých biskupských sväteniach, aká je hlboká a živá ešte viera ľudu a toľko síz som videl na tvárach. Veľkosť vašej viery a veľkosť vás ako kresťanov spočíva v tom, aby ste mali naozaj vieru živú a hlbokú tak ako skala. A keď - ako dúfam - táto normalizácia bude pokračovať, až bude plná a úplná, nie je utópia myslieť tiež na to, že sv. Otec príde raz medzi vás. /Potlesk./

Práve pred rokom som bol v Budapešti v Maďarsku, keď prímas mohol oznámiť veriacim prostredníctvom pána apoštolského nuncia, že sv. Otec chce navštíviť Maďarsko a že bol pozvaný. Dúfam, že raz pán kardinál Tomášek a ja budeme môcť priniesť alebo povedať, že máme zvláštnu bullu, ktorou bude sv. Otec pozvaný na návštevu do Československa. /Potlesk./

Budeme pokračovať so zbožnosťou v slávení tejto liturgie a ak môžem pridať ešte úmysel k tým, ktoré máte vo svojom srdci, tak sa budeme modliť za sv. Otca, za cirkev v Československu, za vás všetkých, katolíkov tejto krajiny. Slávnostnú bohoslužbu ukončil arcibiskup Colasuonno požehnaním menom sv. Otca.

Návšteva arcibiskupa Colasuonna, jeho srdečný prístup a cieľavedomosť je pre nás veriacich veľkým povzbudením. Zotrvávame na modlitbách, neohrozene sa usilujeme o slobodu cirkvi, šírenie viery a spravodlivosti:

Ako zem dáva vzrast rastlinám a záhrada vzísta svojej sejbe, tak Pán Hospodin dá vyrašit spravodlivosti a láske.

NEMÔŽEME MLČAŤ!

V poslednej dobe nás veľmi potešilo menovanie a vysvätenie nových biskupov u nás. Zvlášť nás však potešila kázeň arcibiskupa F. Colasuonna, nuncia sv. Stolice so zvláštnym poslaním, ktorú predniesol 28. augusta v katedrále sv. Ducha v Hradci Králové. Prvý krát sme verejne počuli o výhladoch do budúcnosti pre katolícku cirkev u nás, o programe na najbližšiu dobu. O obnovení rehoľného života, o dobrej vôli na oboch stranách, atď.

Škoda, že my, obyčajní veriaci, túto dobrú vôľu zo strany štátnych orgánov nepocitujeme. I v týchto dňoch príslušné štátne inštitúcie niektorým našim veriacim odmietajú udelit súhlas na účasť na púť v zahraničí, stále odmietajú vracať väčšinu neoprávnene zabavených náboženských publikácií, stále pokračuje diskriminácia veriacich.

Zvlášť nás však znepokojuje trestné stíhanie proti nezávislým slovenským aktivistom JUDr. Jánovi Čarnogurskému a Miroslavovi Kusému /na ktorých bola uvalená vyšetrovacía väzba/, Antonovi Seleckému, Vladimírovi Maňákovi a Hane Ponickéj. Nemôžeme tiež súhlasiť s odsúdením Stanislava Deváteho a ďalších našich moravských a českých spoluobčanov, ktorí sú vyšetrovaní a súdení za svoju aktivitu vo veci práva, pravdy a spravodlivosti.

Za redakciu Křesťanských obzorov a Sdružení katolických laiků
Augustin Navrátil

ROZHOVOR S KŇAZOM VÁCLAVOM MALÝM

Red: Otec Václav, si katolícky kňaz bez štátneho súhlasu. Mnoho tvojich spolubratov kňazov považuje stratu súhlasu za prerušenie možnosti pastoraácie, určitým spôsobom za degradáciu kňazského poslania; niektorí to dokonca berú ako životnú tragédiu. Čo nám k tomu môžeš povedať?

VM: Rozhodne to nie je tragédia, samozrejme je to vážny zlom v živote kňaza, keď stratí súhlas, ale žiadny kňaz by sa tým vo svojej činnosti nemal nechať zväzovať. Sú určité veci, ktoré by kňaz nemal zabúdať. Navzdory tomu, že vedú k prípadnej strate súhlasu, napriek tomu by ich mal risknúť. Konkrétne: ja som stratil súhlas preto, že som sa stal signatárom Charty 77 a členom VONS /Výbor na obranu nespravodlivo stíhaných/ a že som bol obklopený mladými ľuďmi. Keď som hovoril o tých povinnostiach, ktoré sú na prednom mieste a ktorým sa nemožno vyhnúť a nemožno ich obísť i s rizikom straty súhlasu, myslel som tým nasledujúce: kňazská služba nespočíva iba v udeľovaní sviatostí, hlásaní Božieho slova, ale zároveň tiež v poukazovaní na skutočný stav prostredia, v ktorom kňaz pôsobí. V našich podmienkach to samozrejme znamená poukazovať i na všetky nezrovnalosti a nespravodlivosti v našom systéme.

Red: Nieкто môže namietnuť, že je to politika a že to nepatrí ku kňazskému povolaniu.

VM: Áno, ale Božie slovo musí byť hlásané do konkrétnej situácie. Musí reagovať na konkrétne spoločenské pozadie veriacich, v ktorom žijú. Musí byť čítané a vysvetľované nielen ako záležitosť, ktorá bez ohľadu na všetky situácie je platná pre všetky časy, ale slovo Božie má byť vysvetľované ako apel do konkrétnej situácie. A apelom do tejto situácie je uchovať si autenticitu a zároveň pomáhať k tejto autenticite i druhým. A kto iný než kňaz, ktorý je hlásateľom Božieho slova a ktorý ho má vysvetľovať veriacim, by si to mal uvedomiť? A to ho samozrejme musí viesť k tomu, že nemôže sa odvracať od prostredia, v ktorom pôsobí, od toho, že sa v tom prostredí dejú rôzne nespravodlivosti a nesprávnosti. A preto na to má nielen poukazovať, ale aj konkrétnym činom sa snažiť tieto veci napravnovať.

Red: Mohol by si priblížiť terajšie pastoračné prostredie?

VM: Prvé kroky bez štátneho súhlasu neboli ľahké, vysvetlím prečo. Keď je človek na fare, tak samotný pobyt na fare a kostolná prevádzka mu dáva určitý poriadok pre život; poriadok určený bohoslužbami, kňazskými povinnosťami, udeľovaním sviatostí a podobne. Keď stratí súhlas, nikto mu tento poriadok nedáva, musí si ho vytvoriť sám a v našich podmienkach, ani cirkevné vedenie mnoho takému kňazovi nepomôže; nechá ho samého, aby si hľadal nejaké civilné zamestnanie. Záleží na kňazovi, koľko povinností si vberie alebo koľko povinností sa zriekne alebo sa im vyhne. Naopak, tento stav má výhodu, že človek môže byť priamo s ľuďmi. Keď žije na fare, málo platné, žije trochu iný život. Život, ktorému často ľudia nerozumejú. I keď prichádzajú na faru a do kostola rôzni ľudia / a nielen teda veriaci / s rôznymi problémami a osobnými ťažkosťami, cítia kňaza, akoby bol niekto z iného sveta. To je moja osobná skúsenosť. Zatiaľčo keď vidia kňaza pracovať s nimi, s nimi denne vstávať, zdieľať nepríjemnosti cestovania, nepríjemnosti radov na nákupoch atď., je to pre nich prelomenie určitej priehrady a poznanie, že kňaz je obyčajný človek a vtedy sú ochotní viac ho počúvať.

Ja pokračujem vo svojej pastoračnej činnosti bez ohľadu na to, že nemám štátny súhlas a že tým riskujem väzenie. Mám teologické prednášky, som činný v náboženskom samizdate, robím občas duchovné cvičenia pre laikov, vyučujem deti náboženstvo, samozrejme vysluhujem sviatosti, venujem sa individuálnemu vedeniu jednotlivcov, svedčám, pripravujem na krst, na birmovanie. Teda normálna bežná kňazská činnosť, iba nerobená za stenami fary alebo za stenami kostola, ale v bytoch, prípadne cez leto pri výletoch na horách.

Red: Čo podľa tvojho názoru môžu priniesť veriaci občianskym aktivitám a akým spôsobom sa starajú ľudia v týchto aktivitách k veriacim a k ich problémom? Nebolo by pre veriacich lepšie pracovať iba v rámci cirkevných štruktúr?

VM: Ja by som začal od stredu otázky. Musím povedať, že neveriaci v nezávislých občianskych aktivitách majú k veriacim rešpekt. Nestretol som sa so žiadnym pohrdaním alebo posmeškom. Myslím, že je to veľký pokrok a že to, že títo ľudia majú možnosť poznať hlboko veriacich ľudí, ktorí sú zároveň ochotní s nimi solidarizovať a s nimi do toho ísť, že je to dôležitý moment, aby vôbec počúvali to, čomu títo ľudia veria. Čo môžu veriaci aktivitám priniesť? Predovšetkým určitý kľud do týchto aktivít, ktorý samozrejme nečerpajú zo seba, zo svojej rozvahy, ale ktorý čerpajú z Krista. Zároveň nádej, ktorá nestavia iba na zmene určitých politických situácií, ale ktorá je postavená hlbšie, v nádeji vzkriesenia. Zároveň prinášajú určitý pohľad, ktorý nie je vedený pomstyctivosťou, či výhľadom na nejaké násilie, ale pohľad, ktorý umožní vidieť i v nepriateľovi toho, ktorý sa môže obrátiť. Tým nechcem povedať, že je to ľahké, ale nesmieme pred nikoho vylučovať zo svojho záujmu. To je obrovský oslobodzujúci postoj, ktorý nie je vedený iba momentálnymi potrebami alebo nadšením, ktoré chce rýchle zmeny. Kresťan má nad týmto určitý nadhľad, vie, že pripieť ku zmenám môže jedine tým, že vidí i ďalej za tieto zmeny, že vidí a žije nádejou eschatológie. A posledná

časť otázky, ktorá znela ...

Red: ... či by nebolo pre veriacich lepšie pracovať iba v cirkevných štruktúrach ...

VM: ... áno. Ja si myslím, že nie, z niekoľkých dôvodov. Jednak stará bolesť, ktorou trpia ešte mnohí katolíci, je, že príliš rozdeľujú svoju privátnu sféru viery a svoj verejný prejav. A cítia to ako dve zložky svojho života, ktoré nie je možné dosť dobre spojiť. Ale veriaci človek má nielen ústami vyznávať, nielen byť sústredený na svoj morálny rast /to je samozrejme nutné/, nielen byť sústredený na modlitbu, /ta je samozrejme nutná a je základom všetkého/, ale zároveň vyjsť zo seba a vidieť i mimo seba. Boh nepôsobí /i keď môže/, že by lámal zákonitosti ľudského spolubytia, ale naopak. Boh chce pôsobiť tam, kde je zázemie ľudského spolužitia, kde ľudia navzájom berú svoje starosti i za svoje, kde vidia, že sú spoločne na ceste, kde podopiera jeden druhého a to je ten hlavný dôvod, prečo by kresťania mali vidieť i mimo hranice svojej cirkvi. To nie sú žiadne ambície politické, ambície vyniknutia, ale je to cieľ druhým odovzdať nádej, ale za predpokladu, že im ukážem, že som na ich strane bez ohľadu na to, čo ma to stojí.

A po ďalšie je dôležité, aby katolíci vyšli z ghetta svojej cirkvi, pretože pokiaľ chcú odovzdať určité morálne hodnoty tejto spoločnosti, musia tejto spoločnosti predovšetkým ukázať, že nie sú pre seba, ale že vnímajú seba ako súčasť tejto spoločnosti, za ktorú berú zodpovednosť. Ľudia musia cítiť, že sú braní vážne, že sa necítíme ako držiteľia pravdy, ako tí, ktorí všetko vedia, ale ako tí, ktorí spoločne hľadáme.

Red: Čo pre teba znamená Desätročie duchovnej obnovy?

VM: Desätročie duchovnej obnovy chápem nielen ako obrodu cirkvi, ale ako obrodu celej spoločnosti. Ale predpokladám toho je, že cirkev sa musí otvoriť, musí ukázať alebo sa snažiť ukázať cestu. A predpokladom preto, aby tí druhí na túto cestu vyšli /cestu za autentickým životom v pravde, cestu za určitými morálnymi hodnotami, ktoré usporiadávajú život v pravde, cestu za určitými morálnymi hodnotami, ktoré usporiadávajú život medzi jednotlivcami, rodinný a spoločenský život/ je, že cirkev sa ukáže ako hľadajúca; že sama pokorne vyzná viny a prizná i svoj podiel za súčasný zlý stav spoločnosti, nebude sa z nej vymanovať, ale ukáže sa ako tá semper reformanda, to znamená nehanbiaca sa za svoju často hriechnu minulosť, ktorú pokorne vyzná a v tom bude jej sila. V tom jej ponuka bude presvedčivejšia, že ľudia sa nemusia cítiť zahanbení, že majú do činenia s nejakými falošnými svätými, ale s tými, čo sa usilujú o svätosť, s tými, čo vedia, že ich svätosť je iba odpoveďou na svätosť Božiu.

Red: Ďakujeme za rozhovor.

Václav Malý sa narodil 21. 9. 1950 v Prahe. Maturoval r. 1969 na SVVŠ. Potom začal študovať na bohosloveckej fakulte v Litoměřiciach a počas štúdia v rokoch 1971-73 absolvoval základnú vojenskú službu. Bol vysvätený r. 1976 biskupom Ferancom. Potom od 8/76 do 5/77 pôsobil ako kaplán vo Vlašimi, od 5/77 do 1/79 bol zatknutý v Plzni. V januári 1979 bol pozbavený štátneho súhlasu. V 5/79 bol zatknutý a držaný vo väzbe až do 12/79, kedy bol prepustený. Bol obvinený z podvracania republiky za svoju činnosť vo VONSe. Od 2/80 pracoval v niekoľkých pražských hoteloch ako kurič, od r. 1986 pracoval v Metrostave ako čistič záchodov. V súčasnej dobe poberá študijné štipendium. Je signatárom Charty 77, ktorej v r. 1981 bol tlmočníkom. Je členom VONS a miestoprededom Čs. helsinského výboru. Mimo tieto občianske aktivity je samozrejme aktívny v cirkevnom živote. Veľakrát bol štátnou bezpečnosťou krátkodobo zadržovaný.

Z S S R

MODLITBA NA GORKÉHO ULICI

Prečo sa ľudia modlia v samom srdci Moskvy? Čo sú to za ľudia? "Žiadame ukončiť utláčanie gréko-katolíkov na Ukrajine" hovorí nápis na transparente. Podobné modlitby v ukrajinskom jazyku sa konajú v Arbate.

Títo protestujúci ľudia prišli zo Západnej Ukrajiny, aby bojovali za úradné uznanie ich Cirkvi, ktorá podľa oficiálnych záznamov "sa sama rozpustila na ľvovskom konvente roku 1946".

"Veríme, že naša Cirkev musí byť rehabilitovaná ako jedna z obetí stalinských represíí" hovorí Štefan Cmaro, člen Združenia na obranu ukrajinskej katolíckej cirkvi. V roku 1988 začali sme zbierať podpisy pod petíciu Prezídium najvyššieho sovietu žiadajúcu legálny štatút pre našu cirkev. Doteraz zozbierali sme 35 000 podpisov. Sovietske autority na Ukrajine reagovali na toto svojsky. Bohoslužby ukrajinskej katolíckej cirkvi boli položené na roveň "nepovolaným zjazdom a zhromaždeniam". Kňazi a veriaci, ktorí sa zúčastňujú na bohoslužbách, sú pokutovaní a trestaní. Ako protest proti tomuto stavu začali sme hladovku v Moskve".

Na zhromaždení v Lužníkách v Moskve otec Jaroslav Lesiv žiadal ľudových poslancov, aby na Zhromaždení ľudových poslancov predložili otázku legalizovania Ukrajinskej katolíckej cirkvi.

/Moskovskije novosti č.24, 11. júna 1989/

DVA NÁZORY NA UNIATSKÚ CIRKEV

Po zverejnení správy o hladovke a demonštrácii skupiny grékokatolíkov z Ukrajiny v Moskve obdržala redakcia Moskovských novostí list od pravoslávneho metropolitu Filareta. Uverejnila ho v plnom znení v č.31 z 30. júla 1989 a pripojila komentár svojho spolupracovníka Sergeja Filatova.

Metropolita Kyjevský a Haličský Filaret, exarcha Ukrajiny, píše:

V čísle 24 Vašich novín bol uverejnený článok "Modlitba na Gorkého ulici" o požiadavkách gréko-katolíkov z Ukrajiny, ktorí žiadajú legalizáciu ich cirkvi. Keďže toto uverejnenie môže zviest časť čitateľov a vykresliť gréko-katolíkov ako "obete stalinských represíí" alebo ľubovôle miestnych orgánov, chcel by som poukázať, že gréko-katolícka cirkev /alebo tá jej časť, ktorá uznáva prvenstvo pápeža/ na Ukrajine bola zrušená pred vyše 40 rokmi. V marci 1946 na Cirkevnej synode v Ľvove biskupi, kňazi a zástupcovia laikov vyhlásili anulovanie uniatskej cirkvi ustanovenej v roku 1596 na Synode v Breste. Rozhodnutie Ľvovskej synody bolo podporované úplnou väčšinou grékokatolíkov a skoro všetky farnosti tejto oblasti znovu sa zjednotili s ruskou pravoslávnu cirkvou, založenou pred tisíc rokmi východnými Slovanmi z Kyjevskej Rusi.

Čo podnietilo tento akt? Určite nie stalinské represie, ktoré všetci odsudzujeme, ale tá skutočnosť, že existencia Uniatskej cirkvi, ustanovenej umele na zabranom území Ukrajiny a Bieloruska, stala sa bezpredmetnou. Počas jej celej histórie veriaci videli túto neprirodenú úniu ako zdroj národného, sociálneho a náboženského útlaku. Grécko-katolícka cirkevná hierarchia sa sama úplne diskreditovala v očiach radových veriacich a duchovenstva cez II. svetovú vojnu, keď kolaborovala s nacistami okupujúcimi naše územie a s banderovskými nacionalistickými tlupami.

V čom je potom problém? Čo chce táto hrstka uniatskych kňazov a veriacich, ktorí neuznali rozhodnutie Ľvovskej synody?

Popudzovaní uniatskými a nacionalistickými centrami z cudziny žiadajú nielen "legálny štatút" pre ich organizáciu, ako uvádza citovaný článok, ale odlúčenie tisícok farností a miliónov veriacich od ruskej pravoslávnej cirkvi. Títo kresťania boli krstení v pravoslávnej cirkvi. Kňazi týchto farností boli vysvätení pravoslávnymi biskupmi. A teraz nevýznamná skupina Uniatov chce spojiť túto neoddeliteľnú časť pravoslávnej cirkvi s katolíckou cirkvou. A navyiac už aj uvažujú o otvorení uniatskej farnosti v Kijeve, hlavnom meste Ukrajiny. Ako vidno, ich akcie sú chrakterizované nie pokojným zápasom za náboženskú slobodu, ale náboženskou agresivitou.

Zvlášť aktívnymi sa stali v poslednej dobe. Jedným príkladom sú tzv. modlitby v moskovských uliciach, ktoré môžu vzbudzovať len protest medzi veriacimi. Je svätokrádežné prekrúcať sväté veci duchovného rázu na nástroj politického zápasu.

Prečo o tomto hovorím? Lebo malá hrstka ľudí snaží sa využiť prebiehajúci demokratizačný proces v našej krajine ako aj náboženskú slobodu na oživenie Uniatskej cirkvi. Ich hlavný cieľ je založiť "národnú cirkev" proti pravoslávnej. Nacionalistické elementy snažia sa použiť Uniatskú cirkev na odcudzenie Ukrajincov od ich bratov Rusov. Vodcovia ukrajinskej katolíckej cirkvi na Západe spojili sa s ukrajinskými nacionalistami a netajú sa ich hlavným cieľom: zaistiť odtrhnutie Ukrajiny od ZSSR. Miestni nacionalisti im pomáhajú a podnecujú ich v tom. Na začiatku tohto roku v Lvove organizovali bohoslužby načasované na 70. výročie založenia reakčnej vlády nezávislej Ukrajiny. Toto a podobné zhromaždenia sa konali, aby propagovali nacionalistické myšlienky a oživovali nepriateľstvo a roztržky s veriacimi iných vyznaní, čo je v rozpore s ústavou Ukrajinskej SSR. Stále rastú prípady, že zabráňujú veriacim uniatskej cirkvi návštevu pravoslávnych kostolov. Pred nedávnom ich aktivisti prerušili bohoslužby v Katedrále sv. Juraja vo Lvove. Netreba byť jasnovídcom, aby človek videl, že reštaurovanie Uniatskej cirkvi povedie k náboženským zápasom prinášajúcim neĽadotu. Najlepší dôkaz tohoto je história samotnej Ukrajiny.

A ešte poslednú vec by som chcel povedať. Terajší gréko-katolíci nie sú podrobení žiadnym represiám. Môžu vyznávať svoju vieru, uznávať pápeža za hlavného pastiera a modliť sa v katolíckych kostoloch na celej, aj západnej Ukrajine. Nikto im však ani nezabráňuje navštevovať pravoslávne kostoly, kde bohoslužby sa konajú v ukrajinskom jazyku a východnom obrade.

Vedecký pracovník Ústavu pre záležitosti USA a Kanady Akadémie vied ZSSR Sergej Filatov píše:

Pred nedávnom v strede záujmu verejnosti objavil sa problém Ukrajinskej katolíckej cirkvi (gréko-katolíci uznávajúci pápežskú prioritu). Požiadavka legalizácie tejto cirkvi bola predložená na Zjazde ľudových poslancov akademikom Andrejom Sacharovom, podobná požiadavka bola vznesená v novinách Sovietskaja kul'tura korešpondentom Sergejom Averincevom. V čom je problém?

V 16. storočí Vatikán vyšiel s myšlienkou zjednotenia pravoslávia s katolicizmom (bez dotknutia pravoslávneho obradu) na Ukrajine a Bielorusku prináležiacim k Poľsku. Uniatská cirkev bola vyhlásená roku 1596 v Breste a za určitý čas boli aj ľudia nútení k vstupu. Postupne však zapustila korene a stala pre niektorých Ukrajincov tradičnou.

V roku 1946 konala sa Synoda uniatského kléru, ktorá je dnes podrobovaná kritike.

Po mnoho rokov používali sa mnohé represívne prostriedky proti tejto cirkvi a veriaci boli zneuznávaní. Pokles v počte uznávaných cirkví sa vyhlasoval ako výsledok klesajúceho záujmu o náboženstvo. Dnes sa priznáva pravda o perzekvovaní pravoslávnych, moslimov a baptistov. Represie Uniatov však doteraz ostávajú "bielou škvrnou".

Bežne sa uvádza, že Lvovská synoda z roku 1946 zrušila uniatskú cirkev. Lvovská synoda však nebola vyhlásená episkopátom, ale "iniciatívnu skupinou". Odhliadnuc od toho, že mnohí uniatskí duchovní a biskupi boli v tom čase už vo väzení, neboli "iniciátori" schopní zaistiť podporu väčšieho okruhu duchovenstva. Mnohí veriaci neprijali zjednotenie s ruskou pravoslávnu cirkvou aj za cenu žalárov, pracovných táborov alebo vyhnanstva.

Pokus zrušiť Uniatskú cirkev mal za následok bratovražedný zápas, ktorý trval na západnej Ukrajine po mnohé roky. Toto boli obeť Stalina a jeho pritakávačov. Napriek všetkým perzekúciám nikdy sa nepodarilo zlikvidovať Uniatskú cirkev. Západní náboženski experti odhadujú, že dnes Uniaty majú päť biskupov, stovky kňazov, dva mníšske rády a 2,5 až 4 milióny veriacich.

Za podmienok upevňujúcich právne štátne zriadenie nieto žiadneho dôvodu na perzekúciu a diskrimináciu príslušníkov uniatskej cirkvi. Poukazovanie na kolaborantsvo cirkevných vedúcich s nacistami má už neskutočný zvuk, 44 rokov prešlo od vojny a už vyrástla nová generácia. Pokusy pokračovať v represívnej politike proti Uniatom hrozia zhoršením sociálnych pomerov, medzinárodnostných konfliktov a komplikujú vzťahy ZSSR s inými krajinami. Po mnohé roky sme verili, že uniaty sa vrátia k pravoslávii. Verili sme, že uniatská cirkev vďačí za svoju existenciu len podpore cudzích krajín. Život však ukázal, že toto bola falošná ilúzia. Zdá sa, že ešte dnes niektorým členom pravoslávnej hierarchie ťažko padne vzdáť sa tejto ilúzie.

Zástupcovia Lvovskej verejnosti predniesli teraz otázku prinavrátienia katolíkom katedrály sv. Juraja, kedysi hlavného ukrajinského katolíckeho kostola. Som presvedčený, ak katedrála ostane v rukách ruskej pravoslávnej cirkvi, bude to slúžiť ako spomienka na utláčanie - ako urážka. Myslím, že katedrála sv. Juraja musí byť odovzdaná jej skutočnému vlastníkovi a že ruská pravoslávna cirkev mala by požadovať vrátenie jej starobylych svätýň na Ukrajine - katedrály sv. Sofie a iných starých kostolov v Kyjeve, v Černigovskej oblasti a inde. Ak sa katedrála sv. Juraja vráti uniatom, bude to znamenať obnovenie spravodlivosti a prejav nadvlády nadšenja a duchovnej sily nad administrovaním.

Pokúsme sa predstaviť si, ako budú ľudia uvažovať o 100-200 rokov. Uniatská cirkev skôr-neskôr dostane svoje práva. A potom práve tak ako dnes katolícka cirkev musí súdiť sama seba vzhľadom na prípad Galileiho, práve tak príde zaťažko pravoslávnej cirkvi vysvetliť, prečo tak vytrvalo podporovala stalinské represálie proti veriacim uniatskej cirkvi.

Poznámka redakcie KM: Podstatné časti oboch listov uverejnil aj "Týdeník aktualít" z 25.9.1989 a "Katolícke noviny" č.44 z 29.10.1989 na str.4 /s komentárom a doplnkami/.

- 17. septembra vo Lvove, v stredisku ukrajinských katolíkov východného obradu, sa vyše sto tisíc ľudí zúčastnilo sv. omše za zrušenie zákazu činnosti ich cirkvi. Večer usporiadalo asi 30 tisíc ľudí s horiacimi sviecami mlčiace zhromaždenie neďaleko mestskej opery za slobodu svojej cirkvi.

- Pri "prepieraní" členov novej sovietskej vlády poslancami parlamentu prehlásil Boris Jelcyn na adresu kandidáta na predsedu KGB, že s ohľadom na demokratický proces v krajine sú potrebné podstatné zmeny v postoji KGB voči cirkvi. Štátna bezpečnosť by sa mala úplne prestať zamestnávať cirkvou ako nezávislou organizáciou. Prvý krát v histórii bránil sovietsky politik cirkev pred zásahmi tajnej polície, čím súčasne potvrdil existenciu takýchto zásahov. /Podľa KNS č. 331/

PREHODNOTIŤ VZŤAH K NÁBOŽENSTVU

V tohtoročnom januárovom čísle časopisu "Nauka i religija" - "Veda a náboženstvo", mesačníku ateistických štúdií, píše V. Garadja, riaditeľ inštitútu vedeckého ateizmu v Moskve o "prehodnotení" pohľadu na náboženstvo a veriacich v období perestrojky. Tvrdí, že je treba opustiť zastaralé "vulgárne" koncepcie epochy Stalinovej, Chruščovovej a Brežnevovej.

Citujeme niekoľko myšlienok:

"Ak sa pozrieme na spôsob, akým sa teraz vedie ateistická propaganda, musíme uznať, že je nielen neefektívna, ale zároveň zaťažená vážnymi nedostatkami morálnymi, duchovnými a politickými. Vytvorila sa zjednodušujúca schéma, podľa ktorej musí socializmus zničiť náboženstvo. Došlo k výlučne negatívnemu hodnoteniu náboženského faktoru a podozrievaniu veriacich zo spiatocníctva. To všetko malo poľutovaniahodné dôsledky.

Škodlivosť náboženstva bola zdôrazňovaná faktom, že hlása z kazateľnice "buržoázu" ideológiu, nezlučiteľnú s ideológiou štátnou. Ale prečo práve termín "buržoázu"? Veď v skutku náboženské videnie sveta bolo formulované dávno pred zrodom kapitalizmu....

Doposiaľ bolo náboženstvo kladené na úroveň spoločenských negatívnych javov, ako je opilstvo, drogy a korupcia...

Všeobecne sa však vie, že mnoho mužov cirkvi patrí medzi aktívnych bojovníkov za nukleárne odzbrojenie, že podporujú výzvy orientované socialisticky. To isté možno povedať o prehláseniach cirkvi v boji za ochranu životného prostredia, za pokrok a demokraciu.

Pozrite sa okolo seba, pozorujte skutočnú realitu dnešného sveta. V praxi podporuje náboženstvo našu vnútornú i zahraničnú politiku. A to nehovorím o oblastiach mravných a duchovných, kde tradične tkvie jeho sila. Či isté mravné normy, hlásané z kazateľnice, neodpovedajú tým normám, ktoré sa snažíme vstúpiť sovietskemu ľudu? Služobníci cirkvi tak isto ako my ateisti bojujú proti opilstvu, drogám, kriminalite a uvoľňovaniu mravov...

My ateisti sme stratení, ak odmietneme pomoc a podporu duchovných síl rôznych náboženstiev v mravnej výchove, ak budeme stavať komunistickú morálku proti tejto všeobecne ľudskej morálke, ktorá je uložená v dogmách náboženstva a vychádza z tisícročnej tradície vývoja sveta!

Život sa zmenil. Prestavba zasiahla naše svedomie. Štýl nového myslenia dnes vyžaduje odmietanie zastaralých (ateistických) dogiem, schém, trvalých stereotypov. Tvrdosť trvanie na rýchlym zničení náboženstva ukázalo jasne svoju absurditu. A ešte viac: svoju škodlivosť.

Nakoniec sme si uvedomili, že náboženstvo patrí do tej kategórie spoločenských javov, ktoré nás budú prevádzať pri rekonštrukcii našej spoločnosti, pri začínajúcej demokracii

Je preto treba upraviť na zdravom základe vzťah k náboženstvu a cirkvi.

Je nutné naviazať "láskavý dialóg" s veriacimi a cirkvou.

(poznámka: čo platí i pre našu zem:)

Správičku v KN č.43: "pravoslávny duchovný mohol vykonať dušpastiersku návštevu v jednej moskovskej väznici" doplníme informáciou: v ZSSR sa uvažuje o zavedení duchovnej služby vo väzniciach. Ako dôvod sa uvádza rast agresivity väzňov.

"Neverím v jadernú katastrofu a nebojím sa jej. Ozajstnou a jedinou katastrofou by bolo, keby zomrel na zemi posledný človek, ktorý verí v Boha."

/Ruský filmový režisér Andrej Tarkovskij/

Známa disidentka Doina Corneová sa znovu obrátila na prezidenta Ceausesca vo veci legalizácie katolíckej cirkvi východného obradu. 60-ročná tvrdo prenasledovaná bývalá profesorka francúzštiny z Cluje už vlni spolu s ďalšími katolíkmi východného obradu v tejto veci písala pápežovi o podporu a ubezpečila ho o svojej vytrvalej vernosti tejto cirkvi, ktorá bola v Rumunsku postavená mimo zákon v r. 1948 násilným zlúčením s rumunskou pravoslávnu cirkvou. /Podľa KNS č. 331/

VATIKÁN

Svätá stolica sprostredkovala dohodu medzi zástupcami židovstva a poľskými biskupmi, pokiaľ ide o kláštor karmelitániek v bývalom koncentračnom tábore v Osvienčime. Kláštor bude podľa dohody premiestnený z koncentračného tábora do plánovaného Strediska pre informácie, vzájomné stretnutia, dialóg a modlitby. V prehlásení sa zdôrazňuje presvedčenie Sv. stolice, že Stredisko významnou mierou prispeje k rozvoju dobrých vzťahov medzi kresťanmi a Židmi. Komisia zriadená poľskými biskupmi oznámila, že v najbližšej dobe pristúpi k stavbe tohto Strediska. K jeho zdaru iste prispeje i modlitba a Bohu zasvätený život karmelitániek, kláštor ktorých bude v určitom zmysle ohniskom Strediska. Sv. stolica je tiež ochotná poskytnúť finančnú pomoc na jeho výstavbu.

M. Gorbačov prejavil záujem o stretnutie s pápežom v druhej polovici novembra v Ríme. Malo by sa rokovať o vytvorení diplomatických stykov medzi Vatikánom a ZSSR. Dopis Gorbačova je odpoveďou na posolstvo Jána Pavla II., ktoré mu doručil štátny sekretár kard. Casaroli pri príležitosti osláv 1000. výročia pokresťančenia Ruska v júni 1988. Bude to prvé stretnutie s najvyšším predstaviteľom ZSSR.

POĽSKO

1. septembra sa konalo vo Varšave spoločné modlitebné zhromaždenie pri príležitosti 50. výročia začiatku 2. svetovej vojny. Predstavitelia veľkých svetových náboženstiev /kresťania, mohamedáni, hinduisti, budhisti, šintoisti a stúpenci Konfúcia/ sa modlili najprv osobitne na rôznych miestach a večer sa zhromaždili na námestí pred Hradom, vypočuli posolstvo Sv. Otca /vysielané priamym prenosom Vatikánom a Mondovíziou/. Prítomní mohli sledovať Sv. Otca na veľkých obrazovkách. V Poľsku zastupoval pápeža kard. Etchegaray, predseda Komisie Iustitia et Pax.

PO 50 ROKOCH OPÄŤ DIPLOMATICKÉ STYKY MEDZI POĽSKOM A VATIKÁNOM

Vatikánskym nunciom v Poľsku bude arcibiskup Józef Kowalczyk, Poliak. Za biskupa bol vysvätený pápežom Jánom Pavlom II. 20.okt.1989 v bazilike sv. Petra v Ríme.

Mimoriadnym a splnomocneným vyslancom Poľskej ľudovej republiky pri Apoštolskom stolci bol menovaný Jerzy Kuberski. Svoje poverovacie listiny odovzdal pápežovi 5.okt.1989.

NDR

Katolícky biskup J.Reinelt počas sv.omše pre mládež povedal, že vlna útekov z NDR je plodom marxisticky-materialistickej výchovy. Režim zbiera plody toho, čo sial desiatky rokov. Ale kresťania sú vyzvaní vydávať svedectvo o Kristovi vo svojej vlasti.

V podobnom zmysle sa vyslovil aj biskup J.Braun v pastierskom liste a biskup J.Wanke v interview.

ĽAHOSTAJNOSŤ K BOHU VEDIE K ĽAHOSTAJNOSTI K ČLOVEKU

Rozhovor nemeckého teológa dr. Waltera Kaspera s redaktorom týždenníka Glas Koncila Ivanom Mileničom.

Z týždenníka: Glas Koncila, 23. apríla 1989, č. 17, Zagreb.

Teológovia musia aktualizovať Boha

GK: Naša súčasnosť je preniknutá ateizmom a indiferentizmom. Ako v tomto kontexte vidíte miesto teológa?

Kasper: Byť teológom znamená pochopiť svoje povolanie nesmierne vážne, čo samozrejme znamená vypovedať o Bohu, znovu zaktualizovať Boha v našej dobe. Teológia sa nesmie zaoberať kadečím. Musí zostať vo svojej oblasti a hovoriť o Bohu, pretože hlavne v tejto oblasti má k tomu dobré podmienky. Je totiž stále zrejmejšie, že svet bez Boha smeruje ku svojej skaze.

GK: Ako sa súčasná európska teológia vyrovnáva s indiferentizmom?

Kasper: Indiferentizmus nie je iba ľahostajnosť k Bohu, ale i ľahostajnosť k človeku. Indiferentizmus znehodnocuje dôstojnosť a slobodu človeka, chybné hodnotí veľkosť poslania človeka, usiluje o presadenie názoru o tomto svete, že je konečný a najlepší a zabúda na skutočnú veľkosť človeka. My, teológovia musíme ukázať našim súčasníkom, že viera v Boha a dôstojnosť človeka sú nerozlučne spojené.

Teológia tlmočí, hodnotí a inšpiruje kultúru

GK: Cirkev žije v rôznych národnostných podmienkach. Má cirkev v každom národe rozvíjať vlastnú teológiu?

Kasper: Áno. Cirkev musí každému národu hlásať jednu spoločnú vieru, pretože jedna a spoločná viera je spojivom, udržujúcim jednotu a mier medzi národmi. Táto jedna a tá istá viera však musí byť vyjadrená jazykom, predpokladmi a zvyklosťami určitej kultúry. Viera je jedna, ale jej prejavy sú rôzne. Tak i teológia jednotlivých národov musí vystihnúť ich nuansy. Táto otázka nebola ešte v súčasnej cirkvi uspokojivo doriešená, t.j. otázka jednoty a mnohosti.

GK: Aký je vzťah medzi teológiou a kultúrou? Je teológia pre kultúru učiteľkou alebo ju iba interpretuje?

Kasper: Viera a kultúra sú si vo svojej podstate veľmi blízke. Kultúra je spojená s kultom a keď sa "zbaví" kultu, úcty ku svätému a božskému, potom upadá do banality a ľahostajnosti. Úlohou teológie je preto ukázať na jednej strane najhlbší rozmer kultúry, teda to, bez čoho prestane kultúra byť kultúrou - to znamená, že teológia interpretuje kultúru, a na strane druhej musí poukazyvať na zlé a povrchné formy kultúry a pomáhať jej týmto spôsobom, aby zostala verná a dôsledná vo svojom poslaní. Teológia teda musí kultúru tlmočiť, hodnotiť a inšpirovať.

Syntéza socializmu a kresťanstva nie je možná

GK: V niektorých socialistických zemiach predstavitelia vládnucej štátnej ideológie doporučujú a propagujú tzv. "socialistickú teológiu". Čo si o tom myslíte?

Kasper: Diskutovať o pojmach je možné vždy, ale socializmus v zmysle marxistickom sa vo svojich princípoch nezlučuje s kresťanskou vierou. To je treba mať jasne na zreteli, pretože nie je vôbec možné, aby medzi marxistickým socializmom a kresťanstvom došlo k syntéze. Je možné, že marxistický socializmus svojou sociálnou dimenziou v niečom pripomína podstatu kresťanskej viery, ktorú, úprimne povedané, kresťanstvo v priebehu dejín nikdy plne neuskutočnilo. Marxizmus je preto pre nás veľkým otáznikom, či dostatočne plníme svoje spoločenské poslanie. Je však nutné veľmi dobre odlíšiť od seba socializmus a starostlivosť o spoločnosť, ktorá je podstatou kresťanskej viery. Kresťan by sa mal nie menej, ale viac spoločensky angažovať než marxista.

Lefebvrov prípad je dôsledkom nezhôd v doktríne

GK: V minulom roku prežila katolícka cirkev bolestný škandál s tradicionalistami okolo arcibiskupa Lefebvra. Do akej miery nezhody v doktríne spôsobili vznik škandálu?

Kasper: Príčiny doktrinálnych nezhôd spočívajú v tom, že skupina okolo arcibiskupa Lefebvra nesprávne chápe tradíciu. Podľa nášho katolíckeho poňatia "tradícia" nepatrí medzi ukončené, fixné skutočnosti, ale je živá a životom v dejinách sa ďalej rozvíja. Tradícia sa preto neuzatvára napr. pápežom Piom X. alebo Piom XII ale pokračuje II. vatikánskym koncilom a vo všetkých pápežoch, ktorí po koncile prídu. Tradicionalisti sú zástancami fixného, nesprávneho a zúženého poňatia tradície. Podľa nich tradícia vznikla v určitom historickom okamžiku a nepodlieha životu. Druhá základná nezhoda spočíva v tom, že cirkev prijala v očistenej a kriticky preverenej forme závažné myšlienky moderného sveta (ktoré vo svojej podstate vychádzajú z kresťanských koreňov), ako napr. myšlienky o náboženskej slobode a tolerancii, a skupina okolo arcibiskupa Lefebvra ich považuje za zradu kresťanstva. Zatiaľčo sa cirkev snaží kriticky a tvorčím spôsobom vyrovnáť s modernou kultúrou, Lefebvre a jeho stúpenci chcú petrifikovať určitú historickú formu kresťanstva.

Tón "Kolínskeho prehlásenia" je nepripustný

Kasper: "Kolínske prehlásenie" obsahuje niektoré problémy, ktoré sú v súčasnej dobe aktuálne nielen v Nemecku, ale i v iných zemiach. Použitá forma a tón prehlásenia však nie sú pre cirkev vhodné. V cirkvi by mal panovať jemný, bratský tón. Tak ostrý spôsob ako bol použitý v "Kolínskom prehlásení", nezodpovedá cirkevným vzťahom. Z toho ťažia jedine nepriatelia cirkvi. Okrem toho prehlásenie obsahuje celý rad názorov na jednotlivé otázky, s ktorými by som asi neúhľasil. Je potrebné, aby sa o uvedených problémoch jednalo s plnou zodpovednosťou, ale bez vzájomných obvinení a tak ostrej kritiky.

Odchádzam s dojmom živej viery tunajších ľudí

GK: S akými dojmami o našej cirkvi a Záhrebe sa vraciate do Nemecka?

Kasper: Záhreb je zaujímavé mesto. Keď som večer prechádzal s prof. Golubom a videl toľko mladých ľudí, prehlásil som spontáne, že títo mladí ľudia vypadajú a chovajú sa rovnako ako u nás v Nemecku. Je to pre mňa svedectvo, že ideológia iba povrčne zasiahla. Zistil som, že medzi mladými neexistujú veľké rozdiely. Že žijú svoj život bez ohľadu na ideológiu. Pokiaľ sa týka cirkvi v Chorvátsku, odchádzam s dojmom, že viera je tu živá. Vo všetkých kostoloch, ktoré som navštívil, našiel som mnoho zbožných veriacich pri modlitbách. Životnosť viery je dôkazom, že systémy, ktoré náboženstvo neprijímajú priaznivo, nemôžu kresťanstvo vykoreniť.

LITÁNIE ZA VÄZŇOV NA MÍROVE Z ROKU 1958

Otče všetkých ľudí - Pane, zmiluj sa
Brat všetkých trpiacich - Kriste, zmiluj sa
Utešiteľ všetkých verných - Pane, zmiluj sa

Surovosti strážcov si znášal ticho, uväznený Ježišu
- daj, nech trpia dôstojne a s Tebou.

Prosil si za svojich vrahov, ukrižovaný Ježišu
- odpusť všetkým ich nepriateľom.

Slúbil si odmenu za pohár vody, sudca Ježišu
- odplacť všetkým, ktorí sú k nim dobrí.

Vytrývala si s Ježišom až do konca, Mária
- buď aj s nimi vždy.

Umierajúci Syn ťa zveril Jánovi, Matka
- opatruj ich drahých doma.

Vyslobodený z okov, sv. apoštol Peter
- vypros im slobodu tela.

Väzen pre Krista, sv. apoštol Pavol
- vypros im slobodu ducha.

Prežil si žalár a mučenie, sv. apoštol Ján
- vypros im dôveru v rozretelnosť.

Umorený ťažkou prácou, sv. pápež Klement
- vypros im silu duše aj tela.

Čím si bol k strážcom láskavejší, tým boli horší, sv. biskup Ignác
- vypros im múdru trpezlivosť.

Ubránila si si vo väzení vieru aj čistotu, sv. panna Agneška
- pros za uväznené dievčatá.

Jedna porodila vo väzení a druhá opustila synáčka, sv. panie Felici-
ta a Perpetua - proste za uväznené ženy a matky.

Cestou do väzenia s Eucharistiou si stratil život, sv. chlapec Tar-
zicius - vypros im stálu duchovnú posilu.

Výrečne si obhajovala vieru pred súdom neveriach, sv. panna Katarína
- vypros im dar slova.

Rokmi neslobody si zaplatil apoštolskú horlivosť, sv. arcibiskup Me-
tod - pros za uväznených pastierov.

Vykupoval si otrokov a búral šibenice, sv. knieža Václav
- vypros svetu slobodu od všetkého barbarstva.

Išiel si dobrovoľne do otroctva za iných, sv. rehoľník Raymund
- vypros im veľkorysú lásku.

Odmietol si slobodu za neúmernú cenu, bl. rehoľný kanonik Hroznata
- vypros im dar rozlišovania hodnôt.

Rozveseľoval si smutných spolurukojemníkov, sv. brat František
- vypros im radosť z kríža.

Nevyzradil si tajomstvo, sv. Ján Nepomucký
- vypros im dar mlčania.

Verný knazským povinnostiam, sv. farár Ján Vianney
- pros za uväznených knazov.

Zákonu svedomia si obetoval život, sv. kancelár Tomáš Morus
- pros za uväznených mužov.

Odvážny apoštol v dobe prenasledovania, bl. P. Edmund Campion
- vypros im statočnosť bez nenávisťi.

Otec galejníkov, sv. pán Vincent
- vypros im pochopenie pre tých, ktorí trpia zaslúžene.

Priateľ mladých, ktorí zabľúdili, sv. don Bosco
- vypros im lásku k najmenším bratom.

Prenasledovaní a väznení všetci sv. apoštoli
- vyproste im radosť z pohany pre Kristovo meno.

Svedkovia viery a lásky, všetci sv. mučeníci
- vyproste im, aby sa nebáli tých, ktorí zabíjajú telo.

Blažení, ktorí ste trpeli pre spravodlivosť, všetci priatelia Boží
- vyproste im, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú.

Ty, ktorý snímaš hriechy sveta, Baránok Boží, odpusť nám!
" " vyslyš nás!
" " zmiluj sa nad nami!